

A kormány imperialista külpolitikája

A burzsoá ideiglenes kormányának a februári forradalom három alapvető kérdéséről, a békeről, a föld- és kenyerről, valamint a szabadságról kellett nyilatkoznia, illetve politikájában számot adnia. A kormány döntő többsége monarchista meggyőződésű volt és pusztán taktikai okokból, a cárizmus elleni hangulat leszerelése érdekében fogadta el ideiglenesen Mihály nagyherceg trónt elutasító magatartását. Miljukov az angol nagykövetnek, Buchanannak kijelentette: „Az alkotmányozó gyűlés összehívását ugyan sürgetni fogjuk, de a választások időpontjáról hallgatni fogunk”. A petrográdi szovjet március 9-i (22) ülésén határozatilag követelték Romanov Miklósnak és családjának a tartóztatását és a Péter Pál erődbe való szállítást. II. Miklóst házfőzetbe vették Csárskoje-szelóban. A kormány ekkor még azon fáradozott, hogy a cárt Angliába mentse. A terv keresztülvitelét a pétervári munkásoknak sikerült megakadályozni.

Az antant hatalmakat a forradalom után elsősorban az érdekelte, hogy a kormány milyen álláspontra helyezkedik a háború kérdésében. Paleologue francia nagykövet megnyilatkozása a Miljukovnál tett kihallgatáson: „Meg akarok bizonyosodni felőle, hogy az új Oroszország kötelezőnek tartja-e magát a háborúban, a végletekig, a győzelemig való folytatásáért”. A március 6-án (19) nyilvánosságra hozott kormányfelhívás hangoztatta: „A kormány maga részéről elkövet minden erőfeszítést, hogy hárseregünk rendelkezzen mindennel, ami a végső győzelem kivívása érdekében szükséges. A kormány szentül őrzi a más hatalmakkal való szövetséget és töretlenül teljesíteni fogja a velük kötött egyezményeket”. Az angol „Westminster gazette” meglepedéssel írta: „Az Ideiglenes Kormány nem képvisel valamiféle forradalmi gyűlést”. Francis amerikai nagykövet tavrta: „A kormány energikusan fogja folytatni a háborút... itt a kormányzának azok az elvei fejeződtek ki, amelyeket mi is vallunk”. Lloyd George az angol elsőházból kijelentette: „Nekünk nagyon kellemes azt tudni, hogy az új kormány azzal a speciális feladattal jött létre, hogy a háborút még nagyobb erőfeszítéssel folytassa”. Március 11-én (24) az angol, a francia és az olasz nagykövetek, ha nem is a cári pompák külsőségeinek fényében — mennyire sajnálkozott ezen a farcián követ! — kormányok nevében hivatalosan is elismerték az ideiglenes Kormányt. Az imperialista együttműködés a ráblőháború érdekében továbbra is biztosítva volt.

A Délmagyarországi — amely március 16-tól tájékoztatta olvasóit az oroszországi forradalmi eseményekről — 1917. március 22-i számában helyesen világított rá, hogy a kormány külpolitikája Anglia érdekét szolgálja. „Szinte bizonyosra lehet venni, hogy nagyon közel van az az idő, amikor a kormánynak menekülnie kell a népharag elől”.

A kormány háborús propagandájában meghirdette a „forradalmi” célokról vívott harcot. A „forradalmi honvédelem” jegyében az orosz népet továbbra is Konstantinápolyt küldi a hadsínre, nem akarják megoldani Lengyelország és Finnország nemzeti függetlenségét. A kormány a háború folytatása érdekében szabadságkölcsonst bocsátott ki. A petrográdi szovjet eszer — mensevik vezetése nem leplezte le az imperialista külpolitikát és március 14-i, (27) a világ népéhez szóló felhívásában ugyan egységes, a béke érdekében teendő lépésekre szólított, de kijelentette, hogy az orosz forradalmat megvédi minden külső erővel szemben. E nyilatkozat a háború folytatását jelentette.

A háború jellege továbbra is imperialista maradt. A nép békét akart. Lenin, aki Svájcban, az eseményektől távol volt, a szükséztől burzsoá információkból is mindenki- nél jobban és világosabban megértette a valóságos helyzetet. Március 4-én (17) egyik Stockholmba írott levelében írta: „Az új kormány nem adhat békét, mivel a tőkés és földbirtokosok kormányja, Anglia és Franciaország tőkésével szerződésileg összekötöttében áll. Ezért a szociáldemokráciának Oroszországban hűnek kell maradnia az internacionális szovjet és a békét kívánó tömegeknek meg kell világítani, hogy azt kivívni a jelenlegi kormány mellett nem lehet”.

Kistelek és Balástya között, nyugatra a vasútvonaltól, volt egy csordajárás, ahol három marhacsorda és külön birka, meg disznósürbe is legett. Ez a pusztá Szege város tulajdona volt és olyan nagy volt, hogy az egyik szelétől a másikig ellátni nem lehetett. Ide váltotta ki Szegeztől Félegyháziáig mindenki az állatállományát minden évben. Ez a pusztá, ahogy a régi öregek sorolták, beszélték, több száz évvel is pusztá volt. Az én édesapám a harmincas években beszélték, hogy Fel-szóközponon volt egy Vékes nevű kapitány, aki nyáron megsúrún meggondolta, hogy kiment a pásztorokhoz és kérdőre vonta őket: mi- kor látták Rózsá Sándort? És amiért nem árulták el, azért megkancsikázta őket. Majd amikor valóban megérkezett Rózsá Sándor, a pásztorok megállították a vendégeit, és elpanaszolták, a feleségének pedig hogy a Vékes kapi-

Pincsi-nóta a kútban

Nemrégiben közöltük lapunkban Kovács Ferenc dóci olvasónknak egy történetét. Az idős parasztember egy másik történetet is beküldött szerkesztőségünknek. Emlékezete szerint Rózsá Sándorról is tud hiteles epizódot — újabb írásában ezt is elmondja.

tány hogy megveri őket. Rózsá Sándor anynyit mondott a legényeknek, hogy éjjel beszélték, hogy Fel-szóközponon volt egy Vékes nevű kapitány, aki nyáron megsúrún meggondolta, hogy kiment a pásztorokhoz és kérdőre vonta őket: mi- kor látták Rózsá Sándort? És amiért nem árulták el, azért megkancsikázta őket. Majd amikor valóban megérkezett Rózsá Sándor, a pásztorok megállították a vendégeit, és elpanaszolták, a feleségének pedig hogy a Vékes kapi-

tyúkból vacsorát főz- zön, de gyorsan. Amikor megvacsora- ráztak, utána elbo- rrogattak és nótáz- gattak. Már úgy éj- fél felé járt, amikor Rózsá Sándor meg- kérdezte a kapitányt: el tudná-e még jár- ni a völgyenytáncot. „Hej, fiaim, öreg vagyok én már ar- ra!” „Hát csak egy kicsit megmutatja! Álljon ki csak kapi- tány úr a ház kö- zepére, majd én fű- tyülök!” — s ahogy Rózsá Sándor fű- tyült, úgy járni kel- lett a völgyenytán- cot. Bogár Imre meg-

Üdvözlét a déli testvérvárosból

Milyen szerepe van Szabadkának a Vajdaság gazdasági és kulturális életében?

Nálunk ellentét a közigazgatási szervezet, nem olyan mint Magyarországon. Mi községről beszélünk, s ilyenkor mindig Szabadkát és a hozzá tartozó falvakat emlegetjük. A községnek egytízesen 144 ezer lakosa van, magának a városnak 84 ezer. Ez a terület a Vajdaság egyik gazdasági és szellemi központja. Nagy mezőgazdasági kultúrája van, itt összpontosul a vajdasági ipar, főleg az élelmiszeri ipar jó része, jelentős a község ipara, közlekedése, kereskedelme is. Nagy szerepe van a jugoszláv külkereskedelemben, hiszen a vajdasági export 17 százalékát adja.

A tartományi kivitelből 24 százalék a község részesedési aránya, bizonyos cikkekből azonban, mint például a cipő, mi adjuk a külföldi szállítási tételek felét, a húsfeldolgozó ipar kivételének 45 százalékát.

Iparban dolgozik a községben 15 ezer ember, a lakosság 35 százaléka a mezőgazdaságban foglalkoztatott.

Szabadka kulturális életének tiszteletre méltó, nagy hagyományai vannak. Százéves például a zeneiskola, amely Szerbiában a legregebbi. Itt működik a Vajdaság legnagyobb könyvtára, mintegy 300 ezer kötet- tel, a két nyelvű népszínház, gazdag anyagú múzeum, amely hamarosan méltó helyre költözik, a volt városháza épületébe. Nagy hagyományú kulturális egyesületek működnek, mint a Mladost vagy a népkör, gyermekszínház dolgozik a városban, s mindezek az intézmények az egész községre kiterjedő hatáskörrel működnek.

Rendkívül élénk az irodalmi élet mindkét nyelven több folyóirat, lap jelenik meg, s a közoktatásnak is központja Szabadka: gimnázium, szakiskolák, főiskola és közgazdasági fakultás otthona a város. Építészeti, gépipari és villamosági főiskolái elismert szakembereket képeznek.

Mik a szkupstina tervei, elképzelései a város és a község további fejlesztésére?

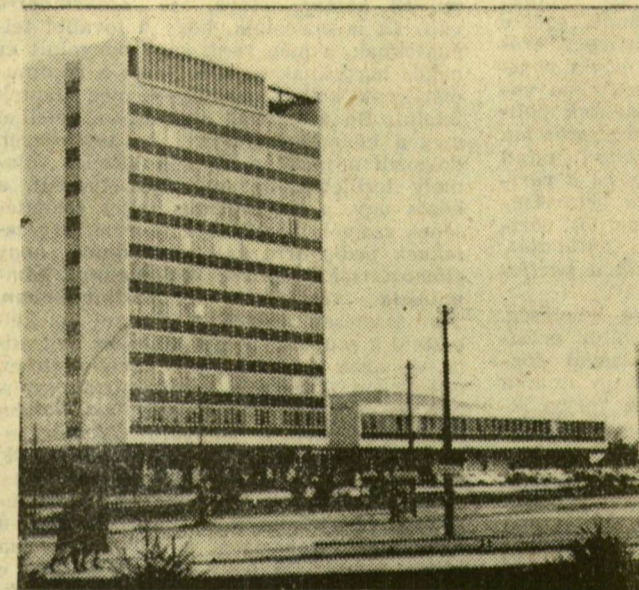
Fejlesztési terveink kidolgozásánál a lehetőségekből indultunk ki. Nagyon nagy lehetőségeink vannak például a mezőgazdaság belterjeségének fokokzásában, a szőlő- és gyümölcsültetvényekben, a gabonatermesztés és az állattenyésztés növelése-

egy kancsikával vágta rajta a rojtos fehér gatyát. A mulatságnak akkor lett vége, amikor a kapitány úr talpa alatt csöcsögött a vér.

Tehát én erre a fent említett pusztára Vilmaszállás környékéről 1921 május közepén hajtottam négy ökröt és amikor átadtam, keves pihenés után megindultam visszafelé; mivel szomjas voltam, irányt változtatva egy kicsit a csordakútnak. Hogy odaértem, láttam én, hogy tizenkét bika ott fekszik és kérődzene. Igen ám, de ahogy a kút- gém nyikorgott, felkeltek és körülfogtak. Én meg az ostor- forán menekültem a kútba. Körül a körülöttem meg a kút- rovást is összetör- tük, én meg a kút- ban muzsikáltam, hegedültem, húztam a pincsi-nótát. Mikor kijöttem a kútból, éjjel tizenegy óra- kor értem haza, akkor is megverték, mert elcsavarog- tam.

Interjút kértem Matija Sedlak elvtársról, a szabadkai községi szkupstina elnökétől. Az elnök visszaüzent, hogy készségesen áll a Dél-Magyarország munkatársának rendelkezésére, csak az időben volt nehéz megegyezni. Szombatra esett a beszélgetés, ám reggel 8 órakor már értekezleten kellett ülnie az elnöknek. Kilenc órára fogadásra hívta meg az éppen Szabadkán vendégzerepelt szegedi írókat, tíz órára pedig a Március 8 harisnyagyárba volt hivatalos, a negyvenéves fennállását ünneplő üzem jubileumára. Maradt a reggel 7 óra... Aggódva ajánlotta fel, de én örömmel fogadtam. A kérdéseket előre eljuttattam hozzá, így a friss reggelben, pontosan hét órakor már dolgoztunk.

A beszélgetés a tervezettnél kicsit hosszabbra sikerült. Sedlak elvtárs elkésett a nyolc órai értekezletről. Helyette mi kérünk elnézést. A testvérváros lapjának kérdéseire válaszolt, hogy összefoglaló ismertetést adjon a városról, amelynek barátsága, kapcsolatai mind gazdagab- nak és sokoldalúbbak Szegeddel.

A szabadkai községi szkupstina épülete

ben. Nagy beruházásokat eszközölnek ennek érdekében: értékes szőlő- és gyümölcsfajtaikat telepítenek a gazdaságok, tenyésztésre kiválóan alkalmas jószágállományt szereznek be. Az élelmiszeripar fejlesztési perspektívája a legszebb, s a mezőgazdaságot közvetlenül szolgáló vegyipar. A Zorka vegyipari üzem teljesítményét például megkészték, s tárgyalások folynak arról, hogy ez a gyárunk Magyarországgal kooperál. Továbbfejlesztéséhez nyújtandó segítségük fejében műtrágyával segítenek a magyar mezőgazdaságot. A villamos- és fémpár ugyan- csak rangos Szabadkán, ez a fejlesztés másik fontos területe. Elektromechanikai gépeink, kerékpárjaink kelendő cikkek itthon és külföldön. A vagongyártásra is nagyobb figyelmet fordítunk.

Ezek a gazdasági törekvések nyújtanak lehetőséget a városfejlesztésre is. Kereskedelmi és vendéglátó hálózatunk kiépítését, korszerűsítését gondosan és céltudatosan folytatjuk, kommunális dolgaink közül pedig továbbra is időszerű az út-, járda- és vízvezeték korszerűsítése. Szabadkán a felszabadulásig nem volt vízvezeték, számos útja és járdája máig is kő- vezetetlen. A nagymértékű bevándorlás miatt nem enyhültek, talán inkább súlyos- bódta a lakásgondok. Húsz év alatt mintegy húszezren költöztek a városba, s 1980- ra már százezer lakossal kell számolnunk. Sokat tanulunk Szegeden városfejlesztésből: mi is ki akarjuk építeni a bölcsőde hálózatot, szép parkokat és játszótérket is sze- retetnénk. Több sport és test- nevelési lehetőséget akarunk biztosítani a lakosságnak.

Minden törekvésünk a lakosság életkörülményeinek javítása, kényelmének fokozása. Ehhez maga a lakosság is hozzájárul anyagi megajánlásokkal. Így fej- zük be például az új kórház építését.

Milyen módon vesz részt Szabadka a jugoszláviai idegenforgalomban? Hogyan akarják növelni a város és környéke idegenforgalmi vonzását?

1967 az idegenforgalom éve világszerte, ezért különös gondot fordítottunk a vendégek fogadására, elhelyezé- sére, pihenésük és szórako-

A szabadkai szkupstina elnöke válaszol a Dél-Magyarország kérdéseire

Matija Sedlak

portokat szervezzük egymás megismerésére, s a városok vidéki vagy külföldi vendé- geinek kirándulásokat ajánl- junk a szomszédságba, a testvérvárosba.

Szabadka és Szeged testvérvárosi kapcsolatai máris sokoldalúak, jól kamatoznak. Hogyan élekelik ezt a baráti együttműködést és van-e elképzelésük további erősítésére?

Együttműködésünk az utóbbi években igen szépen, imponálóan fejlődött. A tanácsi szervezetek, a közmű- velődési és közegészségügyi intézetek, az üzemek, szövetkezetek, társadalmi és tömegszervezetek (népfront, szakszervezet, ifjúsági szerve- zet) mind többen lépnek baráti együttműködésre, ta- pasztalatcsereket, kölcsönös látogatásokat szerveznek, s nagyarányú a lakosság kö- vetlen barátkozása is. Ezt igen hasznosnak tartjuk, s minden téren azon vagyunk és leszünk, hogy az eddigi megállapodások alapján ezeket megőrizzük, ápoljuk és tovább erősítsük, még több tartalommal töltsük meg.

A kishatárforgalom bővíté- se még kedvezőbb feltéte- leket nyújt ehhez. Részt ve- zünk kölcsönösen a rendez- vényekben, így például sze- ged-i kisparasztoikat hívunk meg a júliusi vajdasági kis- ipari kiállításra, szeretnénk még jobban megszervezni az utazást a két város között, több tapasztalatcsere lesz szükség, különösen szakem- berek kölcsönös látogatására, immár munkánk tartalmi javítása érdekében.

Az eddigi megegyezések, az aláírt okmányok kitűnő kereteket nyújtanak ehhez, de újabb megállapodásokra is készek vagyunk.

Befejezésül élnek az alkalmakkal, hogy sikeres mun- kát, boldog életet, szép egyéni és társadalmi sikere- ket kívánjak a magyar test- vérváros, Szeged népének.

SZ. SIMON ISTVÁN

A tojásfestés művészei

Országunkban hagyomány, hogy húsvétkor a locsoló fiú szépen díszített hímestojást kap a kislánytól. Mikor is alakult ki ez a népszokás? Majdnem két évszázaddal ezelőtt. Az asszonyok egyre több ötlettel díszítették a kedves ajándékokat, és az 1800-as évek vége felé már igen gazdag népművészete alakult ki a tojásfestésnek. A tojásfestők, úgynevezett tojásíró asszonyok egy-egy szépen festett hímestojásért két-három nyers tojást kap- tak fizetségül. Minden falu- nak több híres tojásfestő asszonya volt, akik a falu ízlése szerint díszítették a tojásokat, és így alakultak ki a különböző stílusok és jöttek létre újabb és újabb technikák.

Jelenleg a tojásfestésnek tizenkét technikája ismert. Hogy melyik volt az első, azt nem tudni, talán a „kaparásos” technika, amely abból állott, hogy a rajzot éles késsel vagy nyílheggyel belekarcolták a fehér héjba. Később az előzetesen színes- re festett tojásba karcol- tak különböző virágmintá- kat. Egvébként ma a leg- szebb karcolt tojásokat Vas megyében készítik.

A tizenkét különböző technika leírása igen hosszú- dalmas lenne, így csak a legismertebbeket emlitjük meg. Régen használták az asszonyok az úgynevezett rákötőzések díszítését is. Ma különösen Nógrádban és a Nyírségben divatos. A díszíté- szel azzal kezdik, hogy a to- jáshejra méhviaszal egy szép formájú növénylevelet ragasztanak, majd rákötő- zik cérnával. Ezt megfőzött festőlébe áztatják. Utána gondosan lefejtik a héjról a ráragasztott viráglevelet. Ott, ahol a levél a héjra ta- padt és a színes lé nem érte, szép fehéren kiemelkedik a levél mintája.

A legfejlettebb díszítés viaszos eljárással készül. A viaszba mártott ecsettel raj- zolják a tojás héjára a min- ták, majd festékekbe mártják. A legszebb ilyen tojásokat özv. Dér Józsefné bátai to- jásíró készíti. Divatos ez a módszer Baranya, Sopron és Zala megyében is. A leg- újabb technika, amelyet ma elsősorban a kalocsai és matyó asszonyok alkal- maznak, az ecsettel való tojásfestés.